

EEN INTERESSANTE VARIANTE VAN HET STUK VAN 1 FRANK VAN 1887 VAN DE ONAFHANKELIJKE CONGOSTAAT

J. Moens

Verzamelaars die zich specialiseren in de munten van de Onafhankelijke Congostaat weten dat van het stuk van 5 frank van 1887 twee types bestaan: een eerste met de woorden ROI DES in de titulatuur van Leopold II, en een tweede waarop deze woorden zijn afgekort tot R.D. Eerstgenoemd type zou in een oplage van slechts 100 exemplaren zijn geslagen, en wanneer een dergelijk stuk opduikt in een openbare veiling is geenmeêr bieden tot hoge prijzen gegarandeerd.

Onlangs heb ik vastgesteld dat ook bij het stuk van 1 frank van 1887 twee van elkaar afwijkende omschriften voorkomen. De nieuw ontdekte variëteit is blijkbaar zeer zeldzaam, en bestaat misschien alleen maar in proefkwaliteit. De term "ontdekken" is in dit verband wel iets overdreven, aangezien het stuk reeds staat afgebeeld in de *"Monnaies et essais monétaires du royaume de Belgique et du Congo belge"* van Charles Duprez uit 1949 zonder er evenwel als een aparte variëteit te zijn herkend.

Op stukken van het normale type worden in de titulatuur van Leopold II alle afgekorte woorden gevolgd door een eenvoudige afkortingspunt (.)

Op de variëteit daarentegen worden de afgekorte vorm van de naam van de koning (LEOP), van zijn titel van soeverein (SOUV) en van de verwijzing naar de onafhankelijkheid van de Congostaat (INDEP) gevolgd door een dubbel punt (:), zodat het omschrift als volgt luidt :

LEOP: II R. D BELG SOUV: DE L'ETAT INDEP: DU CONGO

Voor het overige is deze frank, die met gepolijste stempels werd geslagen, identiek aan de gewone exemplaren.

Zoals gezegd is dit type afgebeeld in het standaardwerk van Dupriez (als nummer 18 op plaat 38), maar bij de beschrijving ervan op bladzijde 390 wordt van de afwijkende punctuatie geen melding gemaakt.

Het dubbel punt als afkortingsteken komt op geen enkel ander muntstuk voor dat door Leopold Wiener werd gegraveerd, maar bijvoorbeeld wel op de penning die hij in 1853 vervaardigde ter gelegenheid van de eedaflegging van de Hertog van Brabant als senator. Ook op de Engelse munten uit deze periode was het gebruik van dubbele punten de regel. Dit verklaart echter nog altijd niet waarom op het hier besproken stuk enkelvoudige en dubbele punten door elkaar werden gebruikt. De toenmalige verantwoordelijken zaten blijkbaar met dezelfde vraag, aangezien ze het verantwoord achtten om de voorzijdestempel te vervangen door een exemplaar met uitsluitend enkelvoudige punten vooraleer over te gaan tot de aanmuntning van de 20.000 voor de omloop bestemde stukken.

De vraag kan worden gesteld of deze variante ook bestaat bij de munten van 2 frank en van 50 centiem. Zonder hierop bevestigend of ontkennend te willen antwoorden, kunnen wij wel vaststellen dat bij Dupriez :

- de afbeeldingen van deze stukken uitsluitend enkelvoudige afkortingspunten vertonen;
- een proefstuk in lood van een stuk van 1 frank wordt afgebeeld, waarop de titulatuur van de vorst nog verder van de gebruikelijke afwijkt omdat in het begin van het omschrift (LEOPOLD II ROI DES BELGES) niets werd afgekort (plaat 38, nummer 23);

- proeven van 2 frank en 50 centiem met dergelijk lang omschrift ontbreken.

Dit alles laat vermoeden dat Wiener eerst de stempels heeft gesneden van het stuk van 1 frank met de lange titulatuur, dan de kortere versie met een aantal dubbele punten, en tenslotte deze mal alleen enkelvoudige afkortingspunten. Pas nadien zou hij dan van de eerste keer definitieve stempels hebben gesneden voor de stukken van 2 frank en van 50 centiem.